

Univerza v Mariboru

Fakulteta za kmetijstvo
in biosistemske vede

Pivola 10
2311 Hoče, Slovenija

Na podlagi Politike odprtega dostopa do raziskovalne infrastrukture UM, potrjene na 14. redni seji Senata Univerze v Mariboru, 24. 11. 2020 s sklepom št. 030/2020/78/515-MP, je Senat Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru na svoji 31. redni seji Senata dne 20. 6. 2022 sprejel

Politiko odprtega dostopa do raziskovalne infrastrukture Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru

1 DEFINICIJA

Raziskovalna infrastruktura¹ Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru (v nadaljevanju RI FKBV) v skladu s Politiko odprtega dostopa do raziskovalne infrastrukture Univerze v Mariboru (PODRIUM), obsega prostore, raziskovalno opremo, podatkovne baze, raziskovalne skupine, prašičji hlev, perutninsko testno postajo, rastlinske zbirke, genske in semenske banke, površine za trajnostne-večletne poskuse v poljedelstvu, travništvu, sadjarstvu in vinogradništvu, ki se izvajajo na prostem in v pokritih prostorih. Vključuje infrastrukturo Univerzitetnega kmetijskega centra (UM-UKC) in Botaničnega vrta, ki delujejo v okviru Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede (UM FKBV).

2 RAZISKOVALNA ENTITETA NA UM FKBV

Raziskovalne entitete na UM FKBV so **laboratoriji in rastlinske znanstvene zbirke**. Vodje laboratorijev, genskih bank in Botaničnega vrta UM oz. skrbniki so kontaktne osebe v posameznih entitetah.

3 UPORABNIKI

RI FKBV je javno dostopna raziskovalcem, raziskovalnim skupinam ali raziskovalnim organizacijam v okviru raziskovalnega delovanja UM (zaposlenim, raziskovalcem, tehnikom) in raziskovalnega delovanja izven UM (zunanjim uporabnikom, t. j. raziskovalcem drugih raziskovalnih organizacij, iz

¹V skladu z opredelitvijo Evropskega strateškega foruma za raziskovalne infrastrukture (ESFRI) so raziskovalne infrastrukture (RI) zmogljivosti, sredstva ali storitve, ki predstavljajo večjo opremo ali nabor instrumentov in predstavljajo oz. dopolnjujejo vire znanja, kot so zbirke, arhivi in podatkovne baze.

gospodarstva ter drugim uporabnikom).

V primeru uporabe RI s strani zunanjih uporabnikov, UM FKBV zahteva dokazilo o posedovanju znanja in veščin, potrebnih za uporabo RI. Če zunanji uporabnik nima zahtevanih znanj in veščin za strokovno uporabo RI, mu lahko UM FKBV ponudi celovito storitev, v sklopu katere izvedejo delo na RI usposobljeni zaposleni. UM FKBV lahko tudi ponudi in izvede usposabljanje za nove zunanje uporabnike. Stroške tovrstnega usposabljanja nosi zunanji uporabnik.

4 DOSTOP

Dostop pomeni legitimni in pooblaščen način sodelovanja in uporabe RI FKBV ter storitev uporabnikom. RI je lahko dostopna v prostorih laboratorijev, na prostem, in tudi v obliki rastlin in testnih živali. V primeru premične ali pogojno premične opreme odgovorni laboratoriji opredelijo potrebne ukrepe za zavarovanje. Poskusi na UM-UKC se izvajajo na namensko določenih kmetijskih površinah (njive, travniki, trajni nasadi, gozd), v hlevih ter v Botaničnem vrtu.

Uporabniki morajo pri sodelovanju in uporabi RI FKBV upoštevati relevantna načela, strategije, in laboratorijski red in navodila glede uporabe opreme, ki so v veljavi na UM FKBV.

Oblike dostopa so lahko raziskovalna dejavnost, tržna usmerjenost ali oboje. V primeru dostopa v okviru raziskovalne dejavnosti, je ta odvisen od znanstvene odličnosti, izvirnosti, kakovosti, tehnične izvedljivosti in usklajenosti z etičnimi vidiki. Tržno usmerjen dostop, ki predvideva plačilo izvedbe oz. pristojbine za dostop, pa je možen na osnovi dogovora med zunanjim uporabnikom in vodjem skrbnikom RI FKBV. Oba načina se odobrita na podlagi interne ocene oz. strokovnega pregleda vloge.

UM FKBV je odgovorna za določitev obsega lastne RI, ki je na voljo zunanjim uporabnikom, in sicer pod jasnimi, preglednimi ter pravičnimi pogoji.

Za posamezno RI FKBV je v okviru laboratorijev jasno definirana enota dostopa. UM FKBV uporabnikom določi količino dostopa, ki se meri z enotami dostopa kot npr. ure uporabe RI, ki jih uporabniki ustvarijo in shranijo med izvajanjem kompleksnih poskusov, ter drugo. Količina rastlinskega materiala (semena, sadike, rastlin) iz znanstvene rastlinske zbirke, ki je na voljo uporabnikom, je omejena in se določa glede na velikost zbirke posameznega rastlinskega taksona.

Postopki in sodelovanja v zvezi z dostopom do RI FKBV se lahko razlikujejo glede na različne vrste RI znotraj posameznih entitet (npr. pogajanje, ocenjevanje itd.), vendar morajo biti odločitve o zahtevi za dostop uporabnikom jasne in utemeljene.

5 STROŠKI IN PRISTOJBINE

Dostop do RI FKBV je lahko brezplačen ali plačljiv. Vsi pogoji, povezani z uporabo RI FKBV, so za vse uporabnike pregledni in javno dostopni na spletnih straneh UM in UM FKBV, in sicer v okviru Baze

raziskovalne infrastrukture UM (BRIUM). V primeru plačljivega dostopa se, v skladu z dejansko uporabo RI, uporabniku zaračuna pristojbina. Laboratoriji FKBV v zvezi s tem zagotavljajo:

- sledljivost opravljenega dela na določeni RI FKBV (podatki o uporabi), vključno z vodenjem ustrezne evidence o zahtevah za dostop (uspešnih in neuspešnih, ter razlogih za zavrnitev dostopa);
- upoštevanje prepovedi dvojnega financiranja;
- preverljivost;
- usklajenost z vsemi ustreznimi državnimi pogoji financiranja, pogoji financiranja EU in z zakonodajo o konkurenci.

Pristojbine za tržno usmerjen dostop so enake polnim komercialnim cenam.

Stroškovna enota je odvisna od količine uporabe določene enote dostopa.

Pri delu na UKC-UM je potrebno opredeliti stroške glede morebitno povzročene škode pri dostopu do parcele, kot je npr. zmanjšanje pridelka. Prav tako se opredelijo stroški zaradi morebitne nezmožnosti uporabe parcele za določeno obdobje kot posledice izvedenega poskusa.

Rastlinski material (semena, sadike, rastline) iz znanstvene rastlinske zbirke, ki se uporablja za raziskovalne namene ali izobraževanje, se lahko dobi brezplačno.

6 OMEJITVE

Določena RI je lahko tudi v izključni rabi UM FKBV, kar je vsem morebitnim uporabnikom jasno predstavljeno.

Dostop do RI FKBV lahko omejujejo državna varnost in obrambo, zasebnost in zaupnost, poslovna občutljivost, pravice intelektualne lastnine, etični vidiki ter druga skladnost z ustreznimi zakoni in predpisi.

7 IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

V okviru politike odprtega dostopa RI FKBV spodbujamo sodelovanje z drugimi ustanovami in organizacijami, ki potrebujejo RI FKBV za svoje raziskovanje, izobraževanje in usposabljanje. RI FKBV in raziskovalci UM FKBV lahko v skladu s Politiko odprtega dostopa do RI FKBV in v skladu s svojimi viri izobražujejo predšolsko, šolsko mladino in študente ter usposablajo uporabnike iz drugih ustanov, organizacij, podjetij ali občane. RI FKBV je ambient za demonstracijske predstavitve s področja kmetijske pridelave in drugih postopkov, ki jih predpisuje državna ali evropska zakonodaja. RI FKBV ima tudi pomembno ekološko funkcijo (ohranjanje biološke raznolikosti), družbeno funkcijo (turizem, rekreacijske storitve) in kulturno funkcijo (razstavna zbirka arheološki park, Meranovo).

8 ETIČNO RAVNANJE, RAZISKOVALNA INTEGRITETA, NEDISKRIMINACIJA IN PREGLEDNOST

Politika odprtega dostopa do RI FKBPV je v usklajena s Kodeksom etičnega ravnanja Univerze v Mariboru. Delovanje laboratorijev FKBPV strogo upošteva osem temeljnih načel, po katerih se morajo ravnati raziskovalci: poštenost v komunikaciji, zanesljivost pri izvajanju raziskav, objektivnost, nepristranskost in neodvisnost, odprtost in dostopnost, dolžnost skrbnega ravnanja, poštenosti pri navajanju referenc in zaslug ter odgovornost do bodočih znanstvenikov in raziskovalcev.

9 KAKOVOST ODPRTEGA DOSTOPA

V okviru zagotavljanja kakovosti odprtega dostopa do RI FKBPV bodo uporabljeni mehanizmi za ocenjevanje kakovosti dostopa do RI FKBPV. Ti mehanizmi upoštevajo splošne indikatorje, ki jih opredeljuje Evropska komisija, RACER (Relevant, Accepted, Credible, Easy, Robust):

- Ustreznost in tesna povezanost z zastavljenimi cilji. Mehanizmi ne smejo biti preveč ambiciozno zastavljeni in morajo meriti prave elemente.
- Sprejetost s strani RI in deležnikov. Vlogo in odgovornosti za kazalnik je treba dobro opredeliti.
- Verodostojnost za nestrokovnjake, nedvoumnost in enostavna razlaga. Kazalniki morajo biti čim preprostejši in čim trdnejši.
- Preprostost spremljanja, z nizkimi stroški in malo truda.
- Stabilnost v primerih poskusov manipulacij.

10 UPRAVLJANJE Z RAZISKOVALNIMI PODATKI

Politika upravljanja s podatki sledi načelom FAIR (najdljivost, dostopnost, interoperabilnost in primernost za ponovno uporabo). Posamezna entiteta RI FKBPV ima vzpostavljene sisteme in navodila upravljanja s podatki, ki vsebujejo jasna navodila glede načina in mesta shranjevanja nastalih podatkov za razumno časovno obdobje in na kak način se lahko ti podatki nudijo za ponovno uporabo.

Upravljanje z raziskovalnimi podatki, ki nastanejo ob uporabi RI FKBPV, se definira ob sklenitvi dogovora o uporabi RI FKBPV.

Dekan fakultete:
Prof. dr. Branko Kramberger